

Kommenttipuheenvuoro

Hankinnat työllistymisen tukena

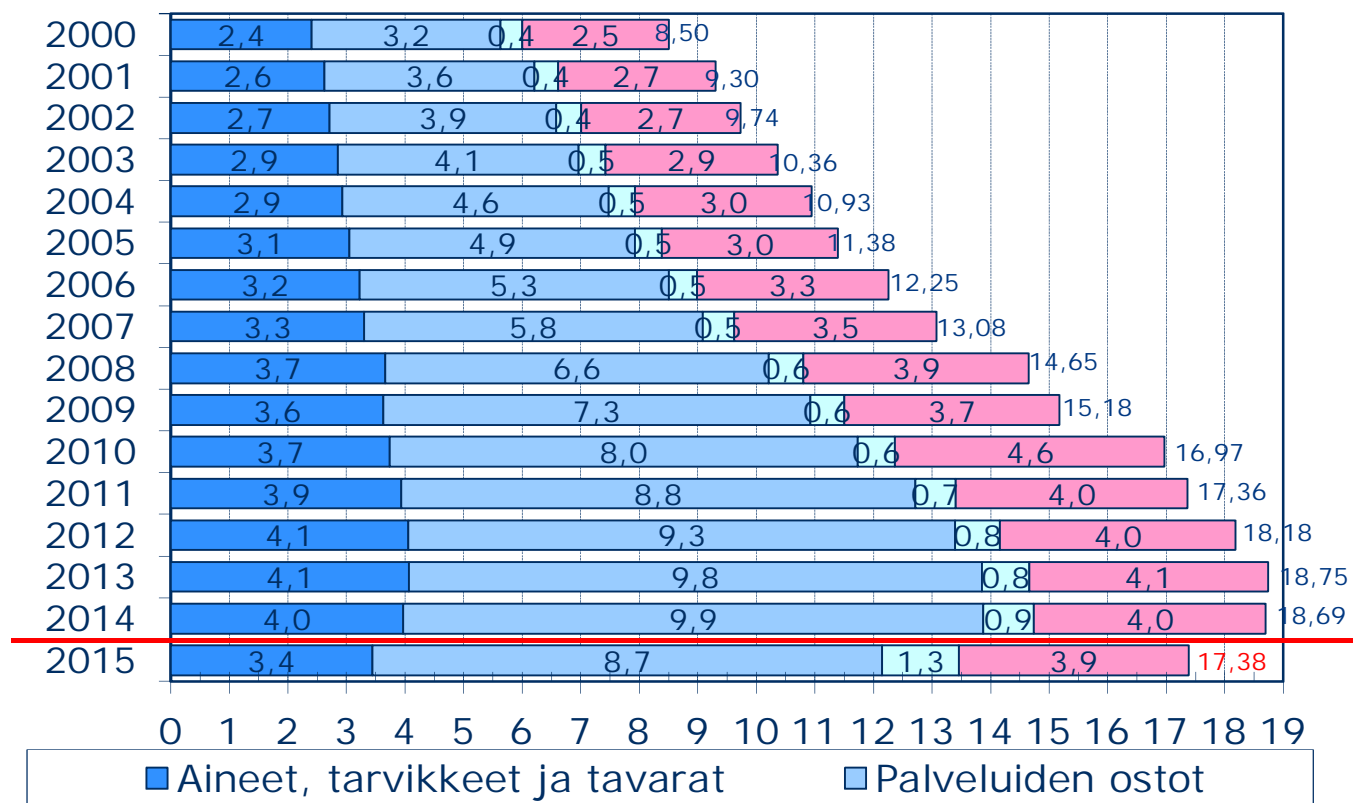
25.1.2017

Kunnat ja hankintalainsäädäntö

- Kunnat muodostavat sekä hankintayksiköiden että hankintojen lukumäärän osalta suurimman soveltajajoukon Suomessa (hankkijapuoli)
  - » Kuntien hankinnat volyymiltaan v. 2014 n. 17 Mrd € (lähde: Hilma-tilastot v. 2014), yhteensä ilmoituksia yli 9200 kpl
- Kuntien joukossa hyvin erilaisia hankintayksiköitä
  - » Suuria ja pieniä yksiköitä niin henkilöstön, hankintavolyymien kuin ostojen osalta
  - » Yhteishankintayksiköitä, hankintarenkaita
  - » Erityisalojen hankintayksiköitä
  - » Kuntayhtymät (sairaanhoitopiirit) erityisryhmä
- Eri kunnilla erilaisia hankintakäytäntöjä ja haasteita hankintalainsäädännön soveltamisessa

Kuntien ja kuntayhtymien ulkoiset hankinnat vuosina 2000-2015, mrd. €

Tilastouudistuksen sekä liikelaitosten yhtiöittämisen takia vuosi 2015 ei ole vertailukelpoinen aikaisempien vuosien kanssa

Volyymit

- Hankinnoissa EU:ssa vuosittain n. 1800 Mrd €
- Hankinnoissa Suomessa vuosittain n. 33 Mrd €
- Hankinnoissa yhdessä kunnassa vuosittain?
-> Miten tätä volyymia johdetaan?

- Voidaanko samalla volyymilla saavuttaa jotain muitakin yhteiskunnallisia tavoitteita?
  - » Esim. ympäristötavoitteet, sosiaaliset näkökohdat, innovaatiot, elinvoima jne.

Kuntastrategia

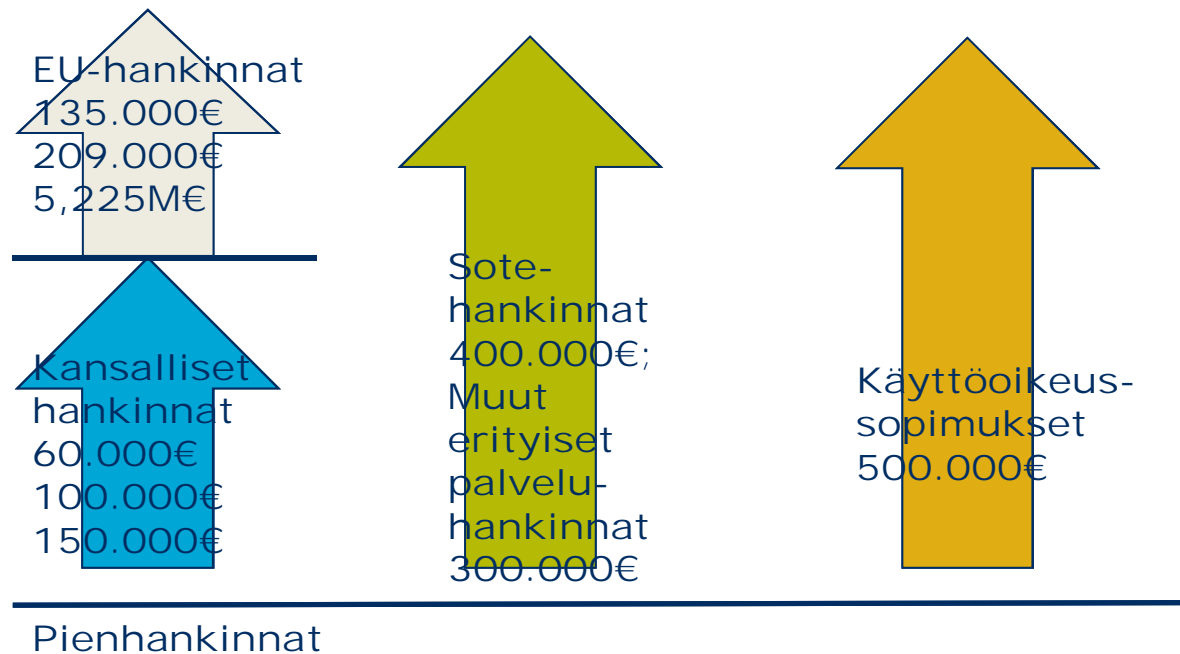
- Kuntalain (410/2015) 37 §
- Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:
  - » 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
  - » 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
  - » 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
  - » 4) omistajapolitiikka;
  - » 5) henkilöstöpolitiikka;
  - » 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
  - » 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.
- Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.
- Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Esimerkki eräästä kunnasta...

- X rohkaisee innovaatioihin, ennakkoluulottomuuteen ja kokeilevuuteen.
  - » X haluaa hankinnoillaan edistää innovaatioiden käyttöönottoa ja kehittää julkisia palveluja.
  - » Kaupunki kehittää toimintaansa yhteistyössä kumppaneiden kanssa ja toimii niille referenssinä.
- X:n hankinnat toteutetaan yhteiskuntavastuullisesti ja vaikuttavasti ja niiden avulla mahdollistetaan yritysten kyky tuottaa innovaatioita.
  - » Kaupunki kannustaa kumppaneitaan, yrityksiä, tutkijoita ja kehittäjiä etsimään uusia ratkaisuja X:n haasteisiin.

Kynnysarvot ja menettelyt

Eniten muutoksia näihin, mm. menettelyissä, soveltuvuudessa, tarjouksen valinnassa, sopimusehtojen muuttamisessa jne.

Kevenevät huomattavasti, joustovaraa menettelyissä ja kriteerien asettamisessa vrt. EU-taso

Organisaation pienhankintaohjeet määrittävät kilpailuttamisen

Soveltamisala

- Varatut hankintasopimukset
  - » Hankintalain 24 § määritelmä
    - Ei tarkoita sitä, ettei tarvitse kilpailuttaa, vaan tarjouskilpailuun osallistumisen edellytyksenä on, että kyseessä on edellytykset täyttävä työkeskus tai vastaava toimija
    - Edellytyksiä lievennetty EU-tasolla 30 % vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä
    - Hankintayksikön markkinatuntemus avainasemassa
- Hankintasopimusten voimassaoloaika

EU-hankinnat

- Tavarat ja palvelut sekä rakennusurakat, jotka ylittävät EU-kynnysarvon
- Hankinnan sisältövaatimukset
  - » Jakaminen osiin
    - Tarkoituksenmukaisuusharkintaa
  - » Merkit
    - Merkin synty- ja myöntämishistoria
    - Liityntä hankinnan kohteeseen
    - Hankintayksikön on tunnettava merkin takana olevat kriteerit
- Tarjoajan soveltuvuus
  - » Taloudellinen ja rahoituksellinen tilanne
    - Vähimmäisliikevaihtoa koskeva vaatimus max. 2 krt hankintasopimuksen ennakoitu arvo
  - » Suhteellisuuden periaate

Kansalliset hankintamenettelyt

- OSA III, luku 11
- Noudatettava lisäksi osien I ja IV säännöksiä
- Kevyemmät menettelyt
  - » HY:n on noudatettava kilpailuttamisessa menettelyä, joka on 3.1§:ssä tarkoitettujen periaatteiden mukainen.
    - 3.1§: Hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.
  - » Käytetty menettely kuvattava hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä
  - » Suorahankinnat sallittuja vain 40 ja 41 §:ien perusteella

- Kynnysarvon ylittävä hankinta tulee ilmoittaa HILMAssa
- Ei menettelyn sähköisyysvaatimusta
- Ei vähimmäismääräaikoja
- Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti
- Tarjoajan tulee osoittaa, että sen tarjous on tarjouspyynnön vaatimusten mukainen
- Hankintailmoitusta, tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta
- Hankintayksikkö voi määräajassa pyytää ehdokasta tai tarjoajaa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja tai asiakirjoja

- Tarjoajan soveltuvuus
  - » HY voi asettaa soveltuvuusvaatimuksia
  - » Ne tulee ilmoittaa hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä
  - » On suljettava tarjoaja pois, jos se ei vastaa niitä
  - » Ei ESPD:n käyttövelvollisuutta, voi vaatia vakuutuksen, tiedot tarkastetaan voittajalta
  - » Ei pakko soveltaa pakollisia tai harkinnanvaraisia poissulkemisvaatimuksia
- Valittava kokonaistaloudellisesti edullisin tarjous
  - » Halvin hinta, edullisimmat kustannukset, paras hinta-laatusuhde

Sosiaali- ja terveystalvelut sekä muut erityiset palvelut

- Lain OSA III, luku 12
- Keskeinen dokumentti: Lain liite E
  - » Huom. Paitsi sote-palveluihin, luvun säännöksiä sovelletaan myös muihin erityisiin palveluihin
  - » Liite määrittää CPV-koodikohtaisesti, mitkä palvelut ovat 12 luvun menettelyjen piirissä
- Lain liite E
  - » terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut ja niihin liittyvät palvelut;
  - » sosiaalialan, koulutuksen, terveydenhuollon ja kulttuurin hallintopalvelut;
  - » pakollisen sosiaaliturvan palvelut (jos kuuluvat soveltamisalaan);
  - » sosiaalietuuspalvelut;
  - » muut yhteisöön liittyvät, yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut, mukaan lukien ammattiyhdistysten, poliittisten järjestöjen, nuorisjärjestöjen ja muiden erilaisten yhdistysten tarjoamat palvelut;
  - » uskonnollisten järjestöjen palvelut;
  - » hotelli- ja ravintolapalvelut;
  - » oikeudelliset palvelut, sikäli kuin niitä ei ole suljettu pois lain soveltamisalasta;
  - » muut hallinnolliset ja valtionhallinnon palvelut;
  - » yhteiskunnalle tuotettavat palvelut;
  - » vankilapalvelut, yleiseen turvallisuuteen liittyvät ja pelastuspalvelut, sikäli kuin niitä ei ole suljettu pois soveltamisalasta;
  - » tutkinta- ja turvallisuuspalvelut;
  - » kansainväliset palvelut;
  - » postipalvelut;
  - » sekalaiset palvelut.

Sosiaali- ja terveystalvelut sekä muut erityiset palveluhankinnat

- Hankintadirektiivin (24/2014/EU) artikla 77
- Vain tietynlaiset organisaatiot voisivat osallistua tietynlaisiin (CPV-koodeittain määrättyihin) kilpailutuksiin
- Sopimus saa olla vain 3v
- Edeltävänä 3 vuoden aikana ko. toimija ei ole tehnyt hankintayksikön kanssa sopimusta vastaavasta kokonaisuudesta
- ≠jatkuvuus? ≠erilaiset toimijat?

Hankintaohjeistus

- Koska kansalliset kynnyksisarvot nousivat, korostuu organisaation oman hankintaohjeistuksen merkitys kasvaa
  - » Ohjeet on myös tarpeen ulottaa hankintalain osa III mukaisiin menettelyihin
  - » Ohjeet ovat yleensä ns. ennakkoon sovittuja pelisääntöjä siitä, miten minkäkin kategorian hankinnat kilpailutetaan
  - » Ohjeistus eri asia hankintastrategisista linjauksista
- Pienhankintojen kilpailuttamisesta
  - » Määritettävä omat pienhankintakynnyksisarvot
  - » Jos rajat ylittävä intressi -> peruseriaatteet (avoimuus, tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu, suhteellisuus) huomioitava
- Kuntaliitto laatii suosituksen sekä malliohjeistusta kevään 2017 aikana kuntien käyttöön

Nousussa...

- Kumppanuusajattelu
- Kuntalain 6 §
  - » *Kunnan toiminta* käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.
- Hankintalain näkökulmasta kumppanuussopimuksissa yleensä huomioitava kilpailutus lain mukaisesti

Kiitos! Onnea hankintojen
temppurataan!

katariina.huikko@kuntaliitto.fi

 Kuntaliitto
Kommunförbundet

